

Kulturális autonómia és országgyűlési képviselet

Beszélgetés dr. Karagics Mihállyal, az Országos Horvát Önkormányzat elnökével

Dr. Karagics Mihály már a második négyéves időszakban az Országos Horvát Önkormányzat elnöke, és harmadik éve a Horvát Köztársaság nagykanizsai tiszteletbeli konzulja. Ezen kívül is van azonban még egy felelősségteljes megbízatása: elnökké választották a Magyarországon, Ausztriában, Szlovákiába, Romániában, Olaszországban és a Vajdaságban élő őshonos horvát közösségek.

– Elnök úr! A Magyar Köztársaság elnöke, dr. Mádl Ferenc kíséretében ön is részt vett Zágrábban március 11-én a két ország küldöttségének tárgyalásain. A magyarországi horvátság szempontjából hogyan jellemezné a tárgyalások légkörét?

– A magyar-horvát legmagasabb szintű tárgyalásokat konstruktív, jó szellemű légkör jellemezte. Így volt ez a januári miniszterelnöki találkozásokon és a mostani köztársasági elnöki megbeszéléseken is. Ennek ugyanúgy örülnek a magyarországi horvátok, mint a horvátországi magyarok, hiszen mindannyiunknak jó, ha a két ország vezetői baráti légkörben tárgyalnak az őket is érintő kérdésekről.

– Tudomásom szerint Ön is részt vesz a Magyar-Horvát Kormányközi Vegyes Bizottsági üléseken. Melyek azok a témák, amiket a Vegyes Bizottság idei ülésén szorgalmazni fog?

– 1995-ben Eszéken a két ország külügyminisztere aláírta a magyar-horvát kisebbségvédelmi egyezményt, amely jó alapul szolgál a Magyarországon élő horvátok és a Horvátországban élő magyarok gondjainak megfelelő kezelésére. Az idei vegyes bizottsági ülésen javasolni fogom a Pécsi Horvát Oktatási Központ kiépítését, a kulturális autonómia feltételeinek jogi és anyagi garanciáinak biztosítását, a régi hiányt pótoló magyar-horvát és horvát-magyar szótár kiadását. Örömteli, hogy az idei magyar-horvát kormányzati tárgyalásokon is hangsúlyozták a szótárok kiadásának fontosságát.

– Hogyan készül az Országos Horvát Önkormányzat a közelgő hazai parlamenti választásokra?

– Országos önkormányzatunk, mint a hazai horvátok legelismertebb politikai, adminisztratív szervezete sajnos, most sem készülhet a parlamenti képviselőválasztásokra. Ennek magyarázata nagyon egyszerű: szervezetileg nem vagyunk, nem lehetünk érdekelték a választásokon. Annak ellenére fennáll ez a sajnálatos helyzet, hogy a Kisebbségi Törvény 1993 óta garantálja – méghozzá alanyi jogon – a hazai nemzetiségek országgyűlési képviseletét. A választáson természetesen a hazai horvátok is urnák elé járulnak, és meggyőződésük szerint adják le szavazataikat – remélem minél nagyobb számban.

– Miért nem bizonyult elegendőnek az eltelt tíz év a hazai nemzetiségek parlamenti képviseletét szavatoló törvény végrehajtására?

– A kérdésre egy mondatban lehet válaszolni. A parlamenti pártok részéről hiányzik a politikai akarat, vagyis – úgy tűnik föl – igazán egyik párt sem kívánja országgyűlési mandátumhoz juttatni a magyarországi kisebbségeket. Az elmúlt tíz esztendőnek ezt a deficitjét sokféleképpen lehet magyarázni. A jövőt lehet kü-

lönböző konklúziók alapján alakítani, s ez nem lehet közömbös a nemzetiségi politikában sem. Az őszinte és fejlett demokráciákban az általános emberi jogokat nem lehet és nem szabad elválasztani a kisebbségi jogok biztosításától. Egy állam politikájának tartalmát és minőségét a nemzetiségekkel kapcsolatos törekvései is jellemzik. Ezért érthetetlen számomra a politikai pártok „hozzáállása”, az hogy az anyagiakban sokkal nagyobb biztosítékokat követelő kisebbségi önkormányzati rendszer mellett, miért nem lehetett – ennyi idő alatt politikai konszenzust kialakítva – a hazai kisebbségeket országgyűlési képviselethez juttatni. Nem lenne szabad megengedni, hogy a nemzeti kisebbségekre vonatkozó helyes és európai normákkal egybeeső döntés, rendelet, vagy törvénycikk végrehajtása, ilyen hosszú ideig húzódjon. Ez egyébként nem használ az ország megítélésének sem.

– Ismert, hogy az ön által irányított Önkormányzat élen jár a kisebbségi kulturális autonómia kiépítésében. Véleménye szerint mi a fontosabb egy kisebbség életében, a jövője szempontjából: a kulturális autonómia, vagy a kisebbségi képviselet a törvényhozásban?

– Értem a kérdésben rejlő célzást, és a válaszom az, hogy a két dolgot nem lehet egymástól külön választani. Véleményem szerint a kisebbségi önkormányzatiságnak – de megkockáztatom: a parlamenti képviseletnek is – csak akkor van értelme, ha az érintett kisebbség megfelelő intézményi háttérrendszerrel rendelkezik. A háttér pedig a kisebbségek intézményei adják: az óvodák, az iskolák, a színház, a kutatóintézet, a bázismúzeum, a báziskönyvtár, az olvasóköri, valamint a különböző kultúrcsoportok, sportkörök, civil és vallási közösségek. Ezek fenntartása – adott esetben megalakítása, létrehozása is –, a működtetés és konkrét programokkal való ellátás jelenti számunkra a kulturális autonómiát. Az egészséges jövőképpel rendelkező kisebbségnek csak ez lehet a célja. Ettől senkinek sem szabad megijednie, mert a kulturális autonómia az adott kisebbség és a többségi nemzet között zajló egészséges, türelmes és megértő párbeszéd alapszik. Az ilyen irányú politizálással nem elszigetelődni akarunk, a tevékenységünk nem irányul senki és semmi ellen sem. A mi célunk ebben a megváltozott világban: megőrizni az anyanyelvünket, gyakorolni a vallásunkat, gazdagítani s ápolni a kultúránkat, erősíteni nemzeti öntudatunkat, sikeresen bekapcsolódni a határon átnyúló térségek gazdasági, turisztikai, s más egyéb nemzetközi kapcsolatokba. Így akarjuk gazdagítani magunkat és az országot is. Az ilyen célok jelentőségét és célszerűségét már Szent István király is

belátta sok évszázaddal korábban... Kérdésére tehát az a válaszom, hogy a kulturális autonómia kiépítésének jogi és anyagi garanciáinak törvényi biztosítását tartom a jövőnk szempontjából a legfontosabbnak, ám természetesen nem mondhatunk le a törvényhozási képviselőtről sem, ami a kulturális autonómiának szerves része. Remélem, hogy az áprilisban újonnan választott magyar országgyűlés úgy módosítja majd a Kisebbségi és a Választójogi Törvényt, hogy 2006-ban már a képviselőválasztásokban a magyarországi horvátok is érdekeltnek lesznek, hogy saját jelöltükre adhatják a szavazataikat. Addig is azonban, a kisebbségi jogállásunkból adódóan, a hazai horvátság közösségként nem csatlakozik egyetlen politikai párthoz sem.

– Milyen várakozásokkal tekint a választások utáni parlamenti ciklusra?

– Bízom abban, hogy a 2006-ig a hazai kisebbségekre vonatkozó egyes törvények, rendeletek nem maradnak csupán a jogszabályok szintjén, és nem kerülnek a be nem váltott ígéretek kategóriájába. Remélem, hogy a legfontosabb intézmények működtetését, a kulturális autonómia kiépítési feltételeinek biztosítását törvény fogja szabályozni. Elvárjuk továbbá, hogy a politikai pártok végre konszenzusra jussanak a hazai kisebbségek parlamenti képviselője tekintetében is, mert semmilyen emberarcú politika szerint nem jelenthet gondot, ha egy öntudatos és életképes kisebbség politikai jogokat követel. Ez természetes érzés és igény, amely az adott kisebbség státuszának, társadalmi helyzetének logikus következménye. Gond csak akkor van e jogok körül, ha a papírra szépen leírt és az általános emberi jogok szellemében biztosított lehetőségek egy részével – legyen bár piciny, látszatra

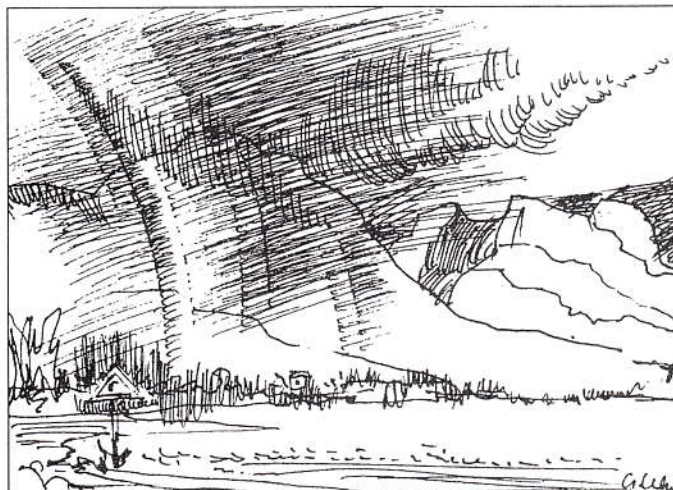
Az Országos Horvát Önkormányzat minden évben kitüntetéssel is elismeri a kimagasló eredményeket elért pedagógusokat, újságírókat, és más kulturális területeken dolgozókat. A képen (balról) dr. Karagics Mihály a 2001-ben kitüntetettek egy csoportjával: Osztrogonác Józseffel, a Magyarországi Horvátok Szövetsége elnökével, Paynits Ferencel, a kópházi iskola nyugalmazott igazgatójával és Kollár Sztankó nyugalmazott újságíróval.

csak jelentéktelennek tűnő rész is –, a kisebbségek mégsem élhetnek.

– Elkézték-e már a felkészülést az őszi önkormányzati és kisebbségi választásokra?

– Természetesen, igen. Remélem, hogy az előző választásokhoz hasonlóan ezúttal is eredményesek leszünk. Az országban jelenleg hetvennégy horvát önkormányzat működik. A horvátok ezt a rendszert elfogadták és nyolc év alatt egyetlen önkormányzatunk sem szűnt meg. A jelenleg működő kisebbségi önkormányzatokhoz képest öt-hat várhatóan önkormányzattal még több is alakulhat. Ahogy mondani szokás: önkormányzatainkkal „le van fedve” az ország minden olyan területe, ahol horvátok is élnek. Minket a kalandorok, az etnobilizist keresők, eddig is kikerültek, és ezután sem fogadjuk be őket. A választásokig megyénként képviselői tanácskozásokat szervezünk. Legfőbb céljaink között szerepel az is, hogy több fiatalat vonjunk be az önkormányzatokba, és minél szélesebb körben tudatosítsuk a képviselők kötelességeit és jogait.

Bubor Gyula

Cs. Uhrin Tibor rajza